

Basel III ve Kobi'ler Üzerine Muhtemel Etkileri

Öğr. Gör. Burcu Doğan¹

Öğr. Gör. Erkan SARSICI²

¹Adıyaman üniversitesi Besni Meslek Yüksekokulu, İşletme Bölümü budogan@adiyaman.edu.tr

²Adıyaman üniversitesi Besni Meslek Yüksekokulu, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü
sarsicierkan@yahoo.com

Özet: Basel I ve Basel II kriterleri bankacılık ve finans sektörünün hızlı bir şekilde gelişmesi ve büyümesi ile birlikte gelişen ve karşılaşılan sorunlar ve yetersizlikler neticesinde şekillenerek ortaya çıkan standartlar bütünüdür. Bir çok ülkede olduğu gibi Türkiye de Basel standartlarının uygulanmasını kabul eden ülkelerden birisidir. Basel I ve Basel II'nin yetersizliği sonucunda Basel III standartları yayınlanmıştır. Basel III, küresel finansal krizin ardından bankacılık sektöründeki finansal düzenlemeleri daha sağlam temellere oturtmak, risk yönetimi ve denetimini de sağlamlaştırmak amacıyla Basel Komitesi tarafından yeni reform tedbirleri olarak alınmıştır. Basel düzenlemeleri ile bankalardan kredi kullanmak isteyen KOBİ'leri de çok yakından ilgilendirmektedir. KOBİ'lerin kredi maliyetleri ve risk düzeyleri de yeni düzenleme ile şekillenecektir. Bu çalışmada da Basel I ve Basel II hakkında bilgi verildikten sonra, Basel III kriterlerinin KOBİ'ler üzerine olacak muhtemel etkilerine değinilecektir.

Anahtar kelimeler: Basel I, Basel II, Basel III, KOBİ

Basel III and Its Possible Effects on SMEs

Abstract: The Basel I and Basel II criteria are a set of standards that emerged as a result of the rapid development and growth of the banking and finance industry and the emerging problems and inadequacies. As in many countries, Turkey is also among the countries that adopted the implementation of the Basel standards. As a result of Basel I and Basel II's inadequacy, Basel III standards are published. Basel III was adopted by the Basel Committee as new reform measures in order to make the financial regulations in the banking sector more robust and to strengthen risk management and supervision following the global financial crisis. Basel regulations and SMEs who want to borrow money from banks are very closely related. The credit costs and risk levels of SMEs will also be shaped by the new regulation. In this study, Basel I and Basel II will be discussed and then the possible effects of the Basel III criteria on SMEs will be addressed.

Keywords: Basel I, Basel II, Basel III, SME

1. GİRİŞ

Küreselleşmeyle birlikte sınırların ortadan kalkarak işletmelerin uluslararası piyasalarda faaliyetlerinin artması sonucunu doğurmuştur. İşletmeler uluslararası finansal piyasalardan fon temin etme yolunu daha fazla tercih eder hale gelmiştir. Finansal alanda yaşanan bu gelişmeler para akışının hızlanmasına ve finansal araçların daha da çeşitlenmesine de etken rol oynamıştır. İşletmeler'in artan risklerle beraber fon temininde tercih ettikleri kurumlardan birisi de bankalar olmuştur. Yaşanan krizler neticesinde en çok etkilenen kurumlardan birisi olan bankalar için yeni düzenlemeler getirilmiştir.

Bankacılık sektöründe yaşanan bu krizler sadece bankaların değil aynı zamanda reel sektörü de etkilemiştir. Ülkemiz açısından değerlendirecek olduğumuz da reel sektör içerisinde önemli bir yere sahip olan Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ) içinde önem arz etmektedir.

Basel III düzenlemeleri ile bankaların risk yönetimi konusunda yapacağı düzenlemeler, kredi müşterilerinden olan Kobi'leri de etkileyecektir. Basel komitesi tarafından 2013 yılından başlayarak 2019'a kadar aşamalı olarak uygulamaya geçmesi planlanan Basel III uzlaşısı ile ortaya çıkan düzenlemelerden etkilenecek taraflardan birisi olan Kobi'ler de bu yeni düzenlemelere uyum sağlamak zorunda kalacaktır. Bu çalışmada, Basel I ve Basel II ye değinildikten sonra, Basel III düzenlemesinin Kobi'ler üzerine muhtemel etkilerine değinilmeye çalışılacaktır.

2. BASEL I

Küreselleşmeyle birlikte finans piyasalarını ve bankaların uyması gereken kurallar bütünü oluşturabilmek amacıyla 1974 yılında Basel Komitesi kurulmuştur. Komite, bankaların dünya genelinde oluşturulmuş ortak standartlarda çalışmasını sağlamak amacıyla kurulmuştur.

Komite'nin yaptığı çalışmalar ile birçok bankanın piyasalarda yetersiz sermaye oranıyla faaliyetlerini sürdürdüğü ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu sonuç neticesinde komite 1988 yılında Basel I Standartlarını(The Basel Capital Accord) yayınlamıştır.

Basel I'in temel amacı, uluslararası bankacılık sistemini teknolojik yatırımlarında tamamlanarak, bankacılık sisteminde güvenilirliği korumak, sistemin istikrarını sağlamak, yöneticilerin, banka sahiplerinin ve banka da çalışan personelin bakış açılarını yeni düzenlemelere uyumlu hale getirmektir ve bankaların bu yeni sistem esnasında risk kültürlerini oluşturmaktır.

Basel komitesince ele alınan bu kararlar, 100'ün üzerinde ülke tarafından kabul görmüştür ve uygulamaya geçirilmiştir. 1998 yılında uygulamaya başlanan son Basel I uygulamaları, ülkemizde 1 Ocak 2002 tarihinde bankacılık sektörü tarafından uygulamaya girmiştir.

Basel I uzlaşısı 1980'li yıllarda bankacılıkta en önemli risk olarak görülen, kredi riskini esas faaliyet alanı olarak belirlemiştir ve uluslararası alanda faaliyet gösteren bankaların riskli faaliyetleri ve sermaye yapıları arasında bir ilişki kurmaya çalışmıştır.

Küreselleşme ile birlikte mali piyasalar, dünya koşulları ve giderek daha karmaşık bir hal alan finansal enstrümanlar karşısında risklerin ölçümünde Basel I standartları yetersiz kalmıştır. Yaşanan krizler ve sektördeki gelişmeler neticesinde kredi ve piyasa riskinin yanında finansal olmayan risklerin yani operasyonel riskler içinde sermaye ayrılması gerektiği ortaya çıkmıştır. Basel I'in bu nokta da yetersiz kalmasına neden olmuştur. Bu nedenle Haziran 2004'de bankaların sermaye yeterliliklerini ölçüp değerlendirmek, finansal krizlere ve risklere karşı değişen koşullara uyum sağlayabilmek amacıyla Basel II(International Convergence Of Capital Standarts- Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılması/Yakınsaması) düzenlemeleri oluşturulmuştur.

3. BASEL II

Basel komitesi kredi riski hesaplamaları konusundaki yetersizlikleri ortadan kaldırmak ve operasyonel riski de kredi riski hesaplarına ilave edecek şekilde, 1988 tarihli düzenlemenin yerini alacak bir çalışmanın taslağını 1999 Haziran'ında

yayımlamıştır. " Basel II Yeni Sermaye Uzlaşısı" olarak ifade edilen yeni düzenleme, daha hassas risk ölçümüne ulaşma amacı taşıyan bir düzenleme olarak ortaya konmuştur. Tarafların bildirdiği görüşler çerçevesinde Ocak 2001 tarihinde düzenlemeye ilişkin ikinci taslak, Nisan 2003 tarihinde üçüncü taslak çalışması yayımlanmıştır

(<https://www.tbb.org.tr/tr/arastirma-ve-yayinlar/arastirma-ve-sunumlar/2003---2002/278>). Son taslağa da yöneltilen eleştiriler ve sayısal etki çalışmalarının sonuçları doğrultusunda, 26 Haziran 2004 de yeni sermaye uzlaşısı eksiklikler giderildikten sonra yayınlanmıştır. Bildiride, Basel II ile özellikle 21. yüzyıl bankacılığında, risk yönetimi ve sermaye düzenlemelerinde denetimin temel alınacağını belirtmiş, finansal sistemin bir bütün olarak stabilitesinin güçlendirilmesiyle ilgili olarak bankaların sağlamlık ve güvenliğinin artırılacağını vurgulamıştır (Şendoğdu, 2010:6). Ülkemiz de bu tarih ilk aşamada 2005 yılına daha sonra ise 2007 yılına ertelenmiştir. Bu itibarla, Basel II Standartları G-10 ülkelerinde(Gelişmiş Avrupa Birliği Üyesi Ülkeler) 01.01.2007 tarihinden itibaren uygulanmakta olup Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde ise, 01.01.2008 tarihinden itibaren zorunlu olarak uygulanacağı belirtilmişse de; bu tarihte uygulamaya geçilememiştir. Ancak Türkiye'deki bankaların çoğu yabancı kaynaklı ve yabancı şirketlere ait olduğundan, 2007 yılından bu yana zımnen de olsa uygulamaya geçmişlerdir(Kaderli, Doğu ve Arabacı, 2013;504). BDDK'nın 24.02.2011 tarihli kararında "07.01.2011-31.06.2012 tarihleri arasında bir geçiş süreci öngörülmüş, bu süreçte bankaların sermaye yeterliliklerini düzenleme taslaklarına göre hesaplamaları ve hesaplamalarını BDDK tarafından istenilen formatta raporlamaları gerektiği" belirtilmiştir. Bu itibarla da ülkemizde de 31.06.2012 tarihinden itibaren Basel II düzenlemeleri yürürlüğe konulmuştur(BDDK,2013). Basel II kriterleri temelde asgari sermaye yeterliliği, sermaye yeterliliğinin denetimi ve piyasa disiplini olmak üzere üç nokta üzerine oturtulmuştur(Okur,2014:13).

Basel II'nin birinci dayanağını asgari sermaye gereksinimi oluşturmaktadır. Bu dayanakta bankaların risklere karşı ellerinde bulundurmaları gereken asgari sermaye tutarına ait bilgiler bulunmaktadır. Basel I'de belirtilmiş olan %8'lik minimum sermaye oranı Basel II'de de korunmuştur. Basel II ile gelen bu yeni

düzenleme de risk ağırlık kalemleri değişmiştir. Rasyonun hesaplanmasında paydaya kredi riski ve piyasa riskinin yanında operasyonel risk kavramı da eklenmiştir.

Basel II' nin ikinci dayanağını Denetim Otoritesinin Gözden Geçirilmesi oluşturmaktadır. Denetim Otoritesinin Gözden Geçirilmesi, bankaların denetim otoriteleri tarafından denetlenme sürecini kapsamaktadır. Denetimsel gözden geçirme ile birlikte bankaların risk ölçümleri yapılmakta ve daha iyi risk ölçüm yöntemleri geliştirmelerini ve kullanmalarını kapsamaktadır. Risk ölçümleri sonucunda da yeterli miktarda sermaye karşılığı ayrılmasına ilişkin kuralları ortaya koymaktadır. Basel II ile birlikte denetimsel inceleme sürecinde bankalarda asgari sermaye yükümlülüğünün ötesinde, risklerini desteklemek amacıyla sermaye değerlendirme sürecinin geliştirilmesi ve risk profilinin banka yönetimince desteklenmesini kapsamaktadır.

Basel II'nin son dayanağı Piyasa Disiplinidir. Piyasa Disiplini ile sağlanmak istenen amaç, asgari sermaye gereksinimi ile denetim otoritesinin gözden geçirilmesi olan diğer iki bloğu tamamlamaktır. Piyasa Disiplini ile birlikte

bankalar sahip oldukları sermaye yeterlilikleri ile risk değerlendirme süreçleri ile ilgili olarak önem arz eden konularda kamuya açıklama yapabilmeye gerekliliğini ortaya koyan bu disiplin ile birlikte şeffaflık sağlanması amaçlanmaktadır.

4. BASEL I VE BASEL II' NİN KARŞILAŞTIRMASI

Küreselleşmenin etkisiyle beraber piyasalarda değişimler yaşanmıştır ve yaşanmaya devam etmektedir. Basel I de sermaye yeterliliğinin hesaplanmasında ve ölçülmesinde eksiklikler olmuştur. Yeni bir sermaye uzlaşısı için yapılan teklifler neticesinde 2004 yılında yeni sermaye uzlaşısı olan Basel II'ye yönelik nihai metin, ülke denetim otoriteleri ve bankacılık sektörü ve de diğer ilgili kurumların yapmış oldukları çalışmalar neticesinde yayınlanmıştır. Ülkemizde uygulamaya geçiş için verilen tarihler ertelense de 2012 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

Aşağıdaki tablo da aradaki farklılıkları karşılaştırmalı olarak daha net bir şekilde gösterilmektedir.

Tablo 1: Basel I ve Basel II' nin karşılaştırılması

Basel I	Basel II
Risk olarak piyasa ve kredi riskini dikkate alması	Operasyonel riskinde dikkate alınması ve sermaye yeterlilik rasyosu'nun riske karşı daha duyarlı hale getirilmesi
OECD ve OECD üyesi olmayan ülke ayrımının kredi risklerinde katsayıların belirlenmesinde kullanılması	Derecelendirme kuruluşları tarafından ülkelere ve kurumlara verdiği derecelendirme notunda kredi riskinin de kullanılması
Bir tane risk ölçüm yönteminin kullanılması	Bankalar için iç risk ölçüm yöntemlerinin kullanılmasının teşvik edilmesi
Tüm finansal kuruluşlara aynı yaklaşım	Bankalardaki yetkili kişilerin risk yönetiminden sorumlu kılınması ile risk yönetimine yapılan vurgu
Sadece minimum sermaye yeterlilik rasyosuna yapılan vurgu	Üçlü yapı, sermaye yeterlilik rasyosu yanında, Basel'in diğer ayaklarına da vurgu yapılması ve gerekli düzenlemeler

<http://www.tcmb.gov.tr/kutuphane/TURKCE/tezler/uzmanliktezin.pdf> [27.12.2018]

5. BASEL III ve ORTAYA ÇIKIŞ SÜRECİ

Yaşanan son finansal kriz, ülkeler bazında ve küresel bazda geniş anlamda finansal sistemin dar anlamda ise bankacılık sisteminin krize karşı ne denli güçsüz bir durumda olduğunu ve mevcut sistemde ciddi eksiklikler bulunduğunu ortaya koymuştur. Bu dönemde yaşanan en

önemli olaylar, amaerika merkezli gerçekleşmiştir ve iflasını duyuran ve tüm dünyada yankı uyandıran Lehman Brothers'ın iflasını duyurması, American International Group'un çökme noktasına gelmesi, Fortis'in parçalanması ve satılması, İzlanda'da bankacılık sisteminin çökmesi, pek çok ülkede ilgili otoritelerce bankalara büyük destekler

aktarılması şeklinde piyasa müdahaleleri olarak özetlenmektedir (Cangürel ve Diğerleri,2010). Bu krizden sonra yeni bir reform paketi hazırlanmıştır.

Yaşanan finansal krizin sıkıntılı ve çok maliyetli olması, finansal sistemin ve bankacılık sektörünün ileride karşılaşılabilecekleri krizlere karşı daha dayanıklı olmasını sağlamak amacıyla sermaye yükümlülüğünün artırılması ve sermaye kalitesinin iyileştirilerek artırılması, likidite ve ekonomik yapının dikkate alınması gerektiğini gözler önüne sermiştir. Bu nedenle Ekim 2009 tarihinde Pittsburgh'da düzenlenen G20 liderler zirvesinde Basel komitesi tarafından hazırlanan reform takvimi dikkat çeken konulardan biri olmuştur. Basel komitesi 12 Eylül 2010 tarihinde hazırladıkları reformlar hakkında kamuoyuna bir basın açıklaması yaparak bildirmişlerdir.

Basel III, Basel Bankacılık Denetim Komitesi tarafından Basel I ve Basel II'ye kıyasla küresel finansal krizin ardından bankacılık sektöründeki denetim, finansal düzenlemelerin ve oluşabilecek risklere karşı risk yönetimini sağlamlaştırmak amacıyla geliştirilen kapsamlı reform tedbirleridir. Getirilen bir dizi yeni düzenlemelere aşamalı olarak geçiş tarihi 2013 yılında başlayarak 2019' a kadar planlanmaktadır.

Basel I'in yetersizliği ile Basel II ortaya çıkmıştır ve Basel II'nin eksikleri ile de Basel III uzlaşısı ortaya çıkmıştır. Basel III uzlaşısını ortaya çıkaran nedenlerden bazılarını şöyledir; bankacılık sektörünün daha sağlam bir yapıya kavuşması için sermaye ve likidite düzenlemelerine gidilmesi, olumsuz piyasa koşullarında sermaye kalitesinin artırılması amacıyla sermaye tamponlarının güçlendirilmesi,

kaldıraç oranı uygulamasının getirilmesi olarak sıralayabiliriz.

Basel III ile ulaşılmak istenen hedefler şu şekilde özetlenebilir (Cangürel vd., 2010:2):

- Bankacılık sektörünü oluşabilecek her türlü ister ekonomik ister finansal olsun tüm şoklara karşı dayanıklılığının artırılması,
- Bankacılık sektöründe kurumsal yönetim ve risk temelli yönetim uygulamalarının geliştirilmesi,
- Kurumsal yönetim ilkelerinden de biri olan şeffaflığı sağlamak adına kamuya bilgi verme özelliklerinin artırılması,
- Yapılacak düzenlemeler ile mikro ve makro bazda bankaların finansal sistemin şoklarına karşı direncinin artırılması,

BDDK Basel III'le ilgili çalışmalarına başlamış ve komite tarafından belirlenen takvime uygun olarak mevzuatta güncellemeler yapacağını ilan etmiştir(Sarıgül, 2012:39).

Önümüzdeki yıllarda Basel III büyük olasılıkla finansal kurumların güvenliğini ve sağlamlığını arttıracak olsa da bazı bankacı ve regülatörler söz konusu reformların uygulanması aşamasında aceleci olmamaları hususunda ilgili tarafları uyarmıştır. Küresel bankacılık sektörünün halen krizin etkisinde olması sebebiyle Basel Komitesi Basel III'ün uygulanmasında artan sermaye ve likidite seviyelerini arzu edilen dengeye gelebilmesini sağlayacak bir takvim planı kurmuştur (King ve Tarbert, 2011 : 11). BDDK Basel III'le ilgili çalışmalarına başlamış ve komite tarafından belirlenen takvime uygun olarak mevzuatta güncellemeler yapacağını ilan etmiştir(Sarıgül, 2012:39).

Basel III Uygulama Takvimi

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	1 Ocak 2019 itibariyle
Kaldıraç Oranı	Denetmenin İzlenmesi		1 Ocak 2013 – 1 Ocak 2017 arası paralel çalışma 1 Ocak 2015'de açıklamanın başlaması					1. Yapısal Bloкта Yer Değiştirme	
Minumum çekirdek sermaye oranı			%3.5	%4.0	%4.5	%4.5	%4.5	%4.5	%4.5
Sermaye koruma tamponu						%0.625	%1.25	%1.875	%2.50

Minumum çekirdek sermaye + Sermaye Koruma Tamponu	%3.5	%4.0	%4.5	%5.125	%5.75	%6.375	%7.0
CETI kesintisinin aşamalı olarak kullanılması (DTAs, MSRs ve finans için limitini aşan tutarlarda dahil olmak üzere)		%20	%40	%60	%80	%100	%100
Minumum 1. kuşak sermaye	%4.5	%5.5	%6.0	%6.0	%6.0	%6.0	%6.0
Minumum toplam sermaye	%8.0	%8.0	%8.0	%8.0	%8.0	%8.0	%8.0
Minumum toplam sermaye + konum tamponu	%8.0	%8.0	%8.0	%8.625	%9.25	%9.875	%10.5
1 kuşak çekirdek sermaye veya 2 kuşak çekirdek sermaye olarak nitelendirilemeyen sermaye araçları	2013'de başlayıp 10 yılı aşkın sürede aşamalı olarak devreye girecek						
Likidite karşılama oranı	Gözlem dönemi başlıyor	Asgari standart tanıtımı					
Net istikrarlı finansman oranı	Gözlem dönemi başlıyor					Asgari standart tanıtımı	

Kaynak : Akyüz, 2012, 107

6. BASEL ÇERÇEVESİNDE KOBİ TANIMI

Ülkemizde reel sektör denilince ilk akla gelen KOBİ (Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler) akla gelmektedir. Basel standartlarının ülkemizde işletmelerin %99,5' ini oluşturan KOBİ' leri etkileyeceğini söylemek daha doğru olacaktır. Ülkemizde farklı KOBİ tanımları

mevcut olmakla birlikte konumuzdaki önemi nedeniyle Basel çerçevesinde KOBİ tanımı yapılacaktır.

Resmi gazetede yayınlanan KOBİ tanımı şu şekildedir(<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/11/20121104-11.htm>);

- 10 kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri 1 milyon Türk Lirasını aşmayan

işletmeler mikro işletme olarak tanımlanırken; mikro üst sınırı olan 1 milyon TL limiti mikro işletme lehine olması amacıyla değiştirilmemiştir.

- 50 kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri 8 milyon Türk Lirasını aşmayan işletmeler ise küçük işletme olarak tanımlanmış olup; yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosu 5 milyondan TL'den 8 milyon TL'ye çıkarılmıştır.
- 250 kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri 40 milyon Türk Lirasını aşmayan işletmeler orta büyüklükteki işletmeler olarak tanımlanmış olup; yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosu 25 milyon TL'den 40 milyon TL'ye çıkarılmıştır.

AB'ye göre KOBİ'ler, yıllık toplam cirosu 50 milyon Avro'yu geçmeyen ve 250'den az çalışanı olan işletmelerdir. Bu KOBİ tanımı ülkemizdeki pek çok şirketi KOBİ sınıfına sokmaktadır. Basel-II bu tanımı kullanarak, KOBİ'leri kredi riskine göre kendi içinde de ikiye ayırmaktadır. Perakende KOBİ'ler bir bankadaki toplam kredi riski 1 milyon Avro'yu aşmayan KOBİ'ler olarak tanımlanırken, Kurumsal KOBİ'ler bir bankadaki toplam kredi riski 1 milyon Avro'nun üzerinde olan KOBİ'ler olarak tanımlanmıştır. Bu ayırım, firmaların taşıdıkları risk büyüklüğünü farklılaştırmaya yöneliktir. Perakende firmalar, derecelendirme kuruluşundan alınmış kredi dereceleri olmasa bile en fazla %75 risk ağırlığı ile değerlendirileceklerdir(www.itkib.org.tr/ihracat/DiSTicaretBilgileri/raporlar/dosyalar/basel.doc).

Ülkemizde KOBİ'ler, ekonomik, sosyal ve politik önemlerini her zaman korumuşlar ve ülkemizdeki politika ve stratejilerinin belirlenmesinde önemli bir yere sahip olmuşlardır. Bugün tüm ülkeler, KOBİ'lerin önemini ve bunların ekonomik büyüme, sosyal birleşme, istihdam, bölgesel ve yerel kalkınmaya sağladığı katkıların farkındadırlar. KOBİ'lerin sahip olduğu bu önem tüm ülkelerde şu yaklaşımı benimsetmiştir; Sağlam ve sağlıklı bir KOBİ yapısı, ekonomik gelişmenin, politik istikrarın ve sosyal barışın vazgeçilmez şartı, en önemli güvencesi ve temel taşlarından biridir (Müftüoğlu, 1989:35) KOBİ'ler basel'e uyum sürecinde buldukları takdirde yukarıda sayılan özellikleri aktif işlev haline gelecektir. Basel kriterlerinde KOBİ'ler için temel belirleyici olarak karşımıza satış hasılatı çıkmaktadır.

7. BASEL III'ÜN KOBİ'LER ÜZERİNE MUHTEMEL ETKİLERİ

Basel Uzlaşıları KOBİ'ler için doğrudan düzenlemeler içermemekle birlikte bankalar için minimum sermaye yükümlülüğü getirmesi nedeniyle dolaylı bir ilişki ortaya çıkmaktadır. Türkiye'de basel III geçiş döneminde asıl sorunu KOBİ'lerin yaşaması beklenmektedir(Küçüközmen,2008:28). Basel kriterleri ile bankaların sermaye yeterliliği standartları yeniden belirlenmekte ve bankalarla işletmeler arasındaki kredi ilişkilerinde daha kapsamlı kurallar ortaya konmaktadır. Bankaların kullandıkları kredilerin riski yükseldikçe ayırmaları gereken sermaye tutarı da yükselmekte ve buna paralel olarak kredi maliyeti de artmaktadır. Basel düzenlemeleri bu yönü ile KOBİ'ler için yeni bir dönemin başlangıcı olarak kabul edilmektedir(Sarıgül,2012,108).

Basel II ve III'ün içerdiği sermaye yeterliliği ile ilgili, özellikle "kredi riski değerlendirme" düzenlemeleri doğrudan KOBİ'leri de ilgilendirecektir. Çünkü, banka kredileri KOBİ'lerin temel finansman kaynaklarından olup yapılan düzenlemelerle KOBİ'lere kullanılan kredilerin maliyetlerini hesaplama yöntemleri değişecektir. Bu itibarla, bir KOBİ ne kadar kurumsallaşır, iyi yönetilir, şeffaflaşır, kayıt dışından uzaklaşır, sermaye gücünü arttırır ve bağımsız denetimden geçer not alırsa, o kadar rahat ve düşük maliyetle kredi kullanabilecektir(Kaderli, Doğu ve Arabacı;2013:507).

Basel II-III uygulamaları ile birlikte bankalar kredi kullandırmada daha seçici olacak, risk ratingi yüksek, mali raporlamaları şeffaf ve güvenilir firmaları tercih edeceklerdir. Basel II-III uygulamalarında şeffaf olmayan ve yeterince kurumsallaşamayan reel sektör kuruluşları bankalarla sorunlar yaşayabileceklerdir. Risk analizleri daha önce mali tablolar üzerinde yapılmakta iken, Basel II-III uygulamalarında firmaların mali tabloları değerlendirilirken bunun yanında şirketin yönetim sistemi, çalışanları, çalışanların yetkinlikleri, kullanılan program, kurumsallaşma, yönetim kademelerinin durumu vs. yönetsel bilgiler açısından da değerlendirilerek bir risk notu verilecek ve buna göre kredi notu belirlenecektir. Hatta bu risklere göre kredi maliyetlerinde farklılaşmalar gözlemlenecektir. Bankalar aynı bilanço bilgilerine sahip iki firmadan yönetim sistemi iyi olana daha düşük fiyatlı kredi verebilecektir(Bozkurt, 2012).

Basel ile birlikte gözlenmesi beklenen en önemli değişikliklerden birisi bankaların risk yönetim sistemlerinin etkinliğinin artması ve buna paralel olarak sermaye yükümlülüklerinin riske daha duyarlı hale gelmesidir. Bu da hiç şüphesiz banka – KOBİ ilişkisinin yeni bir düzleme oturması demektir. Basel uygulamaları ile birlikte ortaya çıkacak en büyük etki yüksek riskli firmalar ile düşük riskli firmaların kullandığı krediler arasındaki faiz farkının artması olacaktır (Aktaş vd., 2008:306).

8. SONUÇ

Basel III uygulamasının Basel II'yi kökten değiştiren bir uygulama değil, onun yerine yaşanan son finansal kriz sonucunda görülen eksiklikleri tamamlayan ek düzenlemeler olduğu söylenebilir. Basel III ile birlikte finansal krizlerin oluşumunu engellemek ve bankacılık sektörünün finansal yapısını güçlendirerek, oluşabilecek olumsuzluklara karşı dayanıklılığını arttırarak, sermaye kalitesinin,

tutarlılığının, şeffaflığının arttırılması vs. gibi birçok konuda yeni düzenlemelerin yapılması amacını taşımaktadır.

Basel III ile uygulanmaya çalışılan en önemli değişiklik, sermaye koruma tamponunun hayata geçirilmesidir. Bu sayede ileriki dönemlerde güçlü sermaye yapısı ile bankalar aktif rol oynayabilecektir.

Basel III ile birlikte oluşan belirsizliklerin önüne geçilebilecektir.

Dinamik yapılarıyla; istihdamdan kalkınmaya, bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılmasından, ihracata kadar bir çok alanda ekonomik hayata canlılık kazandıran KOBİ'ler yalnız ülkemizde değil diğer ülkelerde de kalkınma sürecinde anahtar rolü oynamaktadırlar. Araştırmalar; KOBİ'lerin bu işlevlerini yerine getirirken karşılaştıkları başlıca sorunun "finansman" olduğunu ortaya koymaktadır. Bankaların kredilendirme davranışlarını önemli ölçüde belirleyecek olan Basel düzenlemelerinin, finansman ihtiyacının büyük kısmını bankacılık sisteminden karşılayan KOBİ'lere de yansımaları kaçınılmazdır(Sarıgül,2012:228).

Basel III ile birlikte devamlı kendi geliştiren ve çağın ihtiyaçlarına yönelik uygulamalar yapmaya çalışmaktadır. Risk ratingi yüksek, mali raporlamaları şeffaf ve güvenilir olan işletmelere kredi vermeyi tercih edeceklerdir. Kredi verirken ise derecelendirme notuna göre işletmeler değerlendirilecektir. Derecelendirme notu içinde oluşturulan değerlendirme konuları arasında finansal tablolar, şeffaflık, muhasebe standartları ve denetim sistemi olacaktır. Alınan notlar kredi maliyetlerine yansiyacaktır. Kısacası Basel ile birlikte KOBİ'ler kendilerine çekidüzen vererek, sağlıklı mali tablolar ürettikleri takdirde kredi maliyetlerini azaltabileceklerdir.

KAYNAKÇA

- Aksoy,T., Basel II ve İç Kontrol, (Ankara: Ankara SMMMO Yayını, 2007), s. 22.
- Akyüz, S(2012).Bankacılık Sektöründe Risk Yönetimi Kapsamında Basel III Kriterleri ve Türk Bankacılık Sektörüne Muhtemel Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi,İstanbul
- Aktaş, R. vd (2008). Basel II'ye Geçiş Sürecinde KOBİ'ler için Risk Yönetimi Stratejileri, İzmir Ekonomi Üniversitesi I.Uluslararası Sempozyum: KOBİ'ler ve Basel II Bildiriler Kitabı, 2-4 Mayıs, İzmir : 305-313.
- Ayadı,R., The New Basel Capital Accord And SME Financing Smes And The New Rating Culture, November 2005(www.ceps.eu/files/book/1268.pdf)
- BDDK, Sorularla Basel III, Risk Yönetimi Dairesi , Aralık 2010,2

- Cangürel O., Güngör S., Sevinç V., Kaycı İ. ve Atalay S. (2010) "Sorularla Basel III" www.bddk.org.tr/.../Basel/8742sorularla_basel_iii_29_11_2010_.pdf
- Demirkol,Ö.F., Şenbayram,E.(Ekim 2014) Basel III Uzlaşısı ve Makro Ekonomik Boyutu, KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:11, Sayı:2, 245-262
- Doğan, Z., İskenderoğlu , Ö. ,Hatipoğlu,A. Basel II Standartlarının KOBİ Kredi Fiyatı Üzerindeki Etkisinin Belirlenmesine İlişkin Bir Araştırma, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi,2013, Nisan , Sayı 29
- Gürel, E., Bulgurcu, E. B., Demir, N. (2012), Basel III Kriterleri, Bankacılık ve Sigortacılık Araştırmaları Dergisi, Sayı 3-4, 16-28.
- Kaderli, Y., Doğu, S., Arabacı, Özlem, Basel III ve Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun KOBİ'lerin Finansman Sorunu Üzerindeki Muhtemel Etkileri, Ege Akademik Bakış, Cilt: 13 • Sayı: 4 • Ekim 2013, 505-513
- King,P., Tarbert, H., (2011), "Basel III: An Overview", Banking Financial Services, Volume: 30, Number: 5, May 2011
- Küçüközmen, Ç., Dilek, O(2008) Basel II'ye Geçiş Öncesi KOBİ'lerde Genel Durum Değerlendirmesi, I. Uluslar arası Sempozyum,İzmir Ekonomi Üniversitesi, İzmir,41-57
- Müftüoğlu, T., (1989). Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, 2. Bsk., Ankara Üni. Siyasal Bilimler Fakültesi,123-156.
- Sarıgül, H. (2012), Basel Düzenlemelerinin KOBİ'lerin Muhasebe ve Finansal Raporlama Uygulamalarına Etkileri, Konya, Eğitim Yayınevi. http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Basel/Basel_III.aspx. <http://www.bis.org/press/p100912.htm>. <http://www.tcmb.gov.tr/kutuphane/TURKCE/tezler/uzmanliktezin.pdf> [27.12.2008] <https://www.tbb.org.tr/tr/arastirma-ve-yayinlar/arastirma-ve-sunumlar/2003---2002/278>. http://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/kurum_bilgileri/sss/10469basel6.pdf <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/11/20121104-11.htm> www.itkib.org.tr/ihracat/DisTicaretBilgileri/raporlar/dosyalar/basel.doc http://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/kurum_bilgileri/sss/10469basel6.pdf http://kobitek.com/basel_iii_ve_getirdikleri <http://muhasebeturk.org/ecopedia/383-b/31813-basel-ve-nedir-ne-demek.html> <http://www.finanstrend.com/yazar/1961/BASEL-III-piyasalar%C4%B1-neden-sevindirdi> http://www.abgs.gov.tr/files/EMPB/web_dosyaları/bddk_basel_iii_internet_icerigi.pdf http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Basel/1275Basel_II_SME.pdf <http://www.denetimnet.net/UserFiles/Documents/yay%C4%B1nlar/Base%20II%20B%20D%20E%20R%20Y.pdf>